

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä takaisinsaantia konkurssipesään koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunta on 11 päivänä syyskuuta 1990 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 102.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki ja lainsäädäntöneuvos Pauliine Koskelo oikeusministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Risto Paaermaa kauppa- ja teollisuusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Eeva Arko-Koski työministeriöstä, toimituspäällikkö Esko Valkonen ja ylitarkastaja Helena Laurinkari verohallituksesta, osastopäällikkö Osmo Sinkkilä Uudenmaan lääninhallituksesta, johtaja Tor Wikström Työeläkelaitosten liitosta, lakimies Lauri Railas Keskuskauppakamarista, osastopäällikkö Erkki Kontanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, varatuomari Juhani Sutinen Kehitysaluerahastosta, lakimies Kalle Määttä Pienteollisuuden keskusliitosta, osastopäällikkö Henrik Räihä Teollisuuden keskusliitosta, asianajaja Risto K. Ovaska Suomen Asianajajaliitosta, lakimies Katariina Pitkänen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, lakimies Arjo Suonperä Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitosta ja oikeusneuvosmies Antti Kuningas Helsingin raastuvanoikeudesta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki takaisinsaannista konkurssipesään. Takaisinsaantisäännösten nojalla voidaan peräyttää konkurssivelallisen ennen konkurssia tekemät velkojen oikeuksia loukkaavat oikeustoimet. Ehdotetuilla säännöksillä pyritään tehostamaan velkojen mahdollisuuksia takaisinsaantiin muun muassa takaisinsaantiaikoja pidentämällä ja uudistamalla takaisinsaantiperusteita. Velallisen lähipiiriinsä kuuluvan kanssa tekemiin oikeustoimiin ehdotetaan puututtavaksi muita ankarammin muun muassa pidempiä takaisinsaantiaikoja käyttämällä.

Avioliittolain aviopuolisoiden välinen lahjoituskielto samoin kuin toissijaista velkavastuuta koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Avioliittolakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että velkojilla ei olisi enää oikeutta osituksessa saada hyväkseen velallisen puolisolle kuuluvaa omaisuutta.

Lahjanlupauslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että puolisoiden ja eräiden muiden läheisten henkilöiden välisistä lahjoista olisi tehtävä tuomioistuimelle kirjallinen ilmoitus, jos lahjansaaja haluaa saada suojaa velkojen takaisinsaantivaatimuksilta.

Perintökaareen ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden mukaan perillisen oikeus vaatia lakiosaa tai moittia testamenttia ei siirry hänen velkojilleen. Perintökaareen, konkurssisääntöön ja ulosottolakiin ehdotetaan otettavaksi perinnöstä luopumista koskevat säännökset.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että konkurssilainsäädännön kokonaisuudistusta on pidetty tarpeellisena viime vuosisadan loppupuolelta lähtien. Konkurssilainsäädännön uudistamista on valmisteltu pitkään ja viime vaiheessa uudistustyö on päätetty toteuttaa osittaisuudistuksina, joista nyt käsiteltävänä oleva takaisinsaantisäännösten uudistus on ensimmäinen. Valiokunta pitää konkurssilainsäädännön kokonaisuudistuksen jatkamista tarpeellisena ja kiirehtii asiaa koskevien lakiehdotusten valmistelemista ja saattamista eduskunnan käsiteltäviksi.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä eräin vähäisin muutoksien. Koska kyseessä on merkittävä lainuudistus, valiokunta pitää tärkeänä, että halli-

tus tarkoin seuraa uuden lainsäädännön soveltamista ja vaikutuksia ja ryhtyy toimenpiteisiin säännösten tarkistamiseksi, mikäli ongelmia ilmenee.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki takaisinsaannista konkurssipesään

4 §. Lakiehdotuksen mukaan ylivelkaisuudella tarkoitetaan sitä, että velallisen velat ovat suuremmat kuin hänen ulosmittauskelpoiset varansa. Saadun selvityksen mukaan säännöksen tarkoituksena on ollut, että ylivelkaisuusarvioinnissa otettaisiin huomioon realisoitavissa olevat varat. Eräät immateriaalioikeudet, joita ei voida ulosmitata, voivat kuitenkin kuulua konkurssipesään. Jotta ylivelkaisuusarvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon kaikki konkurssissa realisoitavissa olevat varat, valiokunta ehdottaa säännöksestä poistettavaksi sanan ”ulosmittauskelpoiset”.

5 §. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentissa olevan viittauksen 6 tai 9 §:ssä tarkoitettuihin oikeus-

toimiin korvattavaksi sanoilla ”lahja, lahjanluontoinen sopimus tai ositus”.

2. Laki konkurssisäännön muuttamisesta

Johtolause. Konkurssisäännön 47 § ja 6 luvun otsikko on muutettu 24 päivänä elokuuta 1990 konkurssisäännön muuttamisesta annetulla lailla (820/90). Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen johtolauseeseen tehtäväksi näistä muutoksista johtuvat korjaukset.

Edellä esitetyn perusteella toinen lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät kolmas, neljäs, viides, kuudes, seitsemäs, kahdeksas, yhdeksäs, kymmenes ja yhdestoista lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

takaisinsaannista konkurssipesään

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1—3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Maksukyvyttömyys ja ylivelkaisuus

Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan tässä laissa sitä, että velallinen muuten kuin tilapäisesti on kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Ylivelkaisuudella tarkoitetaan sitä, että velallisen velat ovat suuremmat kuin hänen (*poist.*) varansa.

2 luku

Takaisinsaantiperusteet

5 §

Yleinen takaisinsaantiperuste

Oikeustoimi peräytyy, jos sillä yksin tai yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa on sopimattomasti suosittu velkojaa toisten velkojien kustannuksella, siirretty omaisuutta pois velkojien ulottuvilta tai lisätty velkoja velkojien vahingoksi. Peräytymisen edellytyksenä on, että velallinen oli oikeustointa tehtäessä maksukyvytön tai että oikeustoimi osaltaan johti velallisen maksukyvyttömyyteen. Jos peräytet-

tävänä on *lahja, lahjanluontoinen sopimus tai ositus*, peräytymisen edellytyksenä on kuitenkin, että velallinen oli oikeustointa tehtäessä ylivelkainen tai että oikeustoimi osaltaan johti ylivelkaisuuteen. Lisäksi edellytetään, että toinen osapuoli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää maksukyvyttömyydestä tai ylivelkaisuudesta taikka oikeustoimen merkityksestä velallisen taloudellisille oloille sekä seikoista, joiden vuoksi oikeustoimi oli sopimaton.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

6—14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Takaisinsaannin vaikutukset

15—19 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Kolmannen asema

20 ja 21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Sovittelu sekä takaisinsaantimenettely

22—25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Voimaantulo

26 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki

konkurssisäännön muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä marraskuuta 1868 annetun konkurssisäännön 9, 47 ja 48 § ja 54 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 47 § 24 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (820/90), 48 § 7 päivänä toukokuuta 1965 annetussa laissa (246/65) sekä 54 §:n 2 momentti 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetussa laissa (242/29),

muutetaan 10 §:n 1 momentti, 29 §, 33 §:n 2 momentti, 4 luvun otsikko, 45 §:n 1 momentti, 46 § (*poist.*) ja 85 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentti ja 33 §:n 2 momentti (*poist.*) 31 päivänä tammikuuta 1935 annetussa laissa (62/35), 29 § mainitussa 7 päivänä toukokuuta 1965 annetussa laissa, 45 §:n 1 momentti 3 päivänä joulukuuta 1895 annetussa laissa, 46 § muutettuna mainitulla 31 päivänä tammikuuta 1935 annetulla lailla sekä 5 päivänä syyskuuta 1951, 5 päivänä helmikuuta 1965 ja 29 päivänä syyskuuta 1978 annetuilla laeilla (473/51, 47/65 ja 740/78) sekä 85 §:n 1 momentti mainitussa 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetussa laissa, sekä

lisätään lakiin mainitulla 7 päivänä toukokuuta 1965 annetulla lailla kumotun 26 §:n tilalle uusi 26 §, 33 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 31 päivänä tammikuuta 1935 ja 7 päivänä toukokuuta 1965 annetuilla laeilla, uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 33 a ja 45 a §, seuraavasti:

10, 26, 29, 33 ja 33 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Konkurssipesään kuuluva omaisuus

45, 45 a ja 46 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

Velallisen maksuvelvollisuudesta konkurssin jälkeen

(Kuten hallituksen esityksessä)

85 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Säilynoja, jäsenet Aittoniemi, Jokiniemi, Kautto, Kohijoki, Korkia-Aho, Lapiolahti, Lehtosaari,

Löyttyjärvi, Myller, Mönkäre, Pietikäinen, Röntynen, Saastamoinen, Savela ja Vuoristo sekä varajäsen Uitto.
